

Lugupeetud õiguskantsler

Eesti Jahimeeste Selts (edaspidi *EJS*) pöördub Teie poole palvega analüüsida Keskkonnaameti järelevalveametnike pädevust ning praktikas rakendatavate järelevalvemeetmete vastavust kehtivale õigusele, eeskätt jahipidamise ja relvade kontrollimise kontekstis.

EJSi liikmete hulgas sagenevad pöördumised seoses Keskkonnaameti järelevalveametnike pädevuse piiride võimaliku ületamisega. Jahiseltsides tekitab eelkõige küsimusi Keskkonnaameti (*KeA*) järelevalveametnike tegevus jahipidamise, relvade ja muu varustuse kontrollimisel olukordades, kus jahipidaist ei ole toimumas või ei viibita enam ka jahipiirkonnas. Keskkonnaamet tugineb selliseid kontrolle tehes üksnes üldsõnalistele jahiseaduse või korrakaitseaduse sätetele. Samuti ei suudeta jahimeestele selgitada, mis eesmärgil täpsemalt või millist ohtu tõrjutakse. Nt koolitustel põhjendab KeA, et relva transportiv isik on juba iseenesest ilma tingimusteta käsitletav ohuna ning nende kui riikliku asutuse kohustus on põhjalik kontroll läbi viia. Samas KorS § 5 sätestab, et ohtu tuleb hinnata objektiivselt. Teisalt on ka seadustes olukordade piiritlemine kohati ebaselge - KeA tõlgendab jahiseaduse § 23 lg 2 "looduses viibimist" laiemalt, kui vaid jahiala kontekstis, tekitades küsimusi põhiõiguste ebaproportsionaalsest riivist. Ebaselged on ka relvade kontrollimist puudutava pädevuse jaotus KeA ja Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) vahel, mis tekitab küsimuse võimalikust pädevuse ületamisest.

KeA järelevalvepädevus tuleneb eeskätt jahiseadusest (*JahiS*), jahieeskirjast, keskkonnaseadustiku üldosast (*KeÜS*) ning korrakaitseadusest (*KorS*), samas kui relvade käitlemise, relvaohutuse ning avaliku korra tagamise üldpädevus on seadusega antud PPA-le vastavalt relvaseadusele (*RelvS*) ning politsei ja piirivalve seadusele (*PPVS*).

Kuivõrd EJS hinnangul ei anna viidatud seadused KeA-le pädevust teostada järelevalvet olukordades, kus jahipidamist ei toimu, palume õiguskantsleri seaduse § 1 lg 1 ja § 19 lg 1 (või § 15 lg 1) alusel õiguskantsleri õiguslikku hinnangut eelkõige all olevatele küsimustele. Küsimused on esitatud praktikas ette tulnud olukordade pinnalt.

1. Keskkonnaameti järelevalvepädevuse ebaselge ulatus jahindust või relva käitlemist reguleerivates õigusaktides

EESTI JAHIMEESTE SELTS

JahiS § 47¹ - 47³ kohaselt teostab KeA riiklikku järelevalvet ja võib kohaldada ka KorS erimeetmeid. On selge, et selliste meetme rakendamise õigus on jahipidamise käigus avatud jahirelvaga looduses viibimise ajal (JahiS § 23 lg 1-3), kuid,

palume hinnata, kas ja millises ulatuses hõlmab see pädevus:

a) Püssikotis olevate jahirelvade ja varustuse kontrollimist olukorras, kus isikud viibivad jahipiirkonnas/jahialal/looduses, kuid jahipidamine ei ole veel alanud või on juba lõppenud;

b) isikute kinnipidamist ja nende sõidukite, varustuse või lubade, laskekatse tunnistuste kontrollimist väljaspool jahiala/jahipiirkonda/olukorda (nt maanteel, mujal avalikus ruumis) üksnes seetõttu, et isik on teada jahimees või auto/riietus on jahimehelik.

KorS § 45 lõike 1 kohaselt võib politsei või seaduses sätestatud juhul muu korrakaitseorgani ametiisik anda sõiduki- või maastikusõidukijuhile (edaspidi sõidukijuht) käega, sauaga, helkurkettaga või alarmsõiduki valgusseadme või valjuhääldi abil liikluseaduses kehtestatud korras märguande sõiduki või maastikusõiduki (edaspidi sõiduk) peatamiseks, kui see on vajalik ohu ennetamiseks, väljaselgitamiseks või tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks. Samas ei tuvasta KorS, RelvS ega JahiS konkreetsemalt õigust KeA-le sõiduki peatamiseks või vajaliku ohu tõrjumiseks olukorras, kus jahipidamine ei ole alanud või on lõppenud.

2. Relvakontroll sõidukis väljaspool jahipidamist

RelvS § 88 ja § 88¹ kohaselt on relvade käitlemise üldine järelevalve ja relvaohutuse tagamine PPA pädevuses, mis koolitab oma ametnikke erinevaid relvasüsteem ohutult käitlema ja kontrollima. Arvestades, et väljaspool jahipidamist on tegu relva transportimise, mitte jahipidamisega,

palume hinnata, kas:

a) KeA-l on õigus ja sisuline pädevus nõuda relvakotis asuvate relvade ettenäitamist RelvS nõuetele vastavuse kontrollimiseks;

b) KeA-l on õigus kontrollida relvaloa või kehtiva loata relva olemasolu;

c) selline tegevus on õigustatud korrakaitseseaduse §-des 27 - 29 sätestatud ohuennetuse meetmetena ilma konkreetse, vahetu ja põhjendatud ohu olemasoluta

3. Jahimaja ja seltsi territooriumi kontroll pärast jahi lõppemist

Praktikas on esinenud juhtumeid, kus pärast jahipidamise lõppemist saabuvad Keskkonnaameti ametnikud jahimaja territooriumile, annavad korralduse kõigil isikutel paigal püsida ning asuvad kontrollima relvi, dokumente ja sõidukeid. Sellise läbivaatuse kohta ei koostata ega esitata osapooltele ka ühtegi dokumenti/protokolli, ehkki haldusmenetluse seadus ja KorS näevad meetmete rakendamisel põhjendamise ja protokollimise kohustuse ette. Kui ametnik annab kontrollitavale korralduse seista sõidukist eemal ja alustab iseseisvalt sõidukis oleva kontrollimist, tekib küsimus, kas tegevus on enam jahipidamise riikliku järelevalve osa või on tegemist vallasasja läbivaatusega ja valdusesse sisenemisega KorS § 49-50 mõistes.

Palume hinnata, kas:

- a) jahipidamise välistes olukordades võivad Keskkonnaameti ametnikud jahiseltsi territooriumil sõidukeid läbi vaadata või nõuda dokumentide (load laskekatsetunnistused) ja relvade ettenäitamist;
- b) jahipidamise välistes olukordades võivad Keskkonnaameti ametnikud piirata isikute liikumisvabadust, käskides neid paigale jääda (PS § 34).

EJS peab oluliseks, et järelevalve alused tuleneksid selgelt seadusest ja järelevalvet viiks läbi pädev ja koolitatud ametiasutus. Praktikas läbiviidav järelevalve peab olema proportsionaalne, lugupidav ja jahimeestele arusaadav. Paraku ei ole täna seaduste pinnalt lõpuni arusaadav, kust lõpeb olukordades, kus jahipidamine ei ole parasjagu käimas, KeA järelevalvepädevus jahiseaduse alusel ning algab Politsei- ja Piirivalveameti pädevus relvade käitlemise, relvaohutuse ja avaliku korra tagamisel.

/allkiri digitaalselt/

Lugupidamisega

Eesti Jahimeeste Seltsi nimel
Margus Puust

President

EESTI JAHIMEESTE SELTS
